

Ἐλεύθερη πληροφόρηση

ΔΕΛΤΙΟ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Ὁ Μητροπολίτης Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος ΝΙΚΟΛΗΜΟΣ
Ἀριθμός φύλλου 197

16 Ἰανουαρίου 2007

Μιά ἀμερόληπτη κρίση...

ἔλω, σέ μιά σειρά σημειωμάτων μου, νά διατυπώσω προσωπική, ἀμερόληπτη κρίση γιά τήν ἀθεΐα. Γιά τό ρεῦμα σκέψης καί ζωῆς, πού κάλυψε, μέ παρέμβαση δυναμική, τήν ἱστορική διαδρομή τῶν νεώτερων χρόνων. Ὅλοκληρη τή χρονική περίοδο, πού σχηματικά ἤ καταχρηστικά (ἄσχετο), ὀνομάστηκε «διαφωτισμός». Καί, πού ἔτρεξε, μέ βῆμα γοργό καί ἀπλώθηκε, θριαμβικά, στίς μείζονες περιοχές τοῦ πλανήτη.

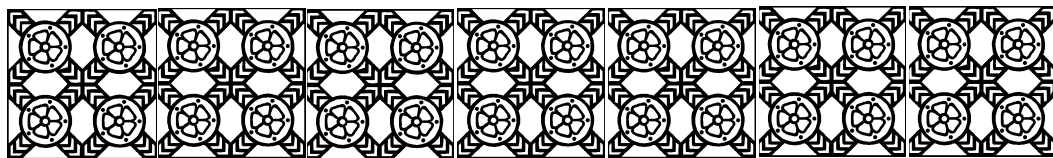
Παρακολουθώντας τήν ἐπικαιρότητα, τόν, ἀπό περιωπή, ἐλεύθερο διάλογο ἢ τόν πεισματικό ἀντίλογο στό θρησκευτικό λόγο καί στή θρησκευτική ἐμπειρία, βρίσκω μπροστά μου τήν ἥπια ἢ τή σκληρή κριτική, πού ἐξαγγέλλουν οἱ παράγοντες τοῦ ἀθεϊστικοῦ μορφώματος. Τίς ἀντιρρήσεις τῆς αὐτοονομαζόμενης «προοδευτικῆς» διανόησης. Τίς δημοσιογραφικές ἀποκαλύψεις τῶν λαθῶν ἢ τῶν σοβαρότατων ἐκτροπῶν τῆς κατεστημένης ἐκκλησιαστικῆς ἐξουσίας. Τίς λαϊκές, ἀφελεῖς, ἀλλά καρδιακές ἀντιπαραθέσεις, πού, ἐνῶ δείχνουν ἐπιθετικές, προδίδουν ἀνικανοποίητη δίψα γιά προσέγγιση τοῦ Θεοῦ καί, ταυτόχρονα, ἐπιπόλαια, ἀνεπεξέργαστη

υιοθέτηση τῶν ἡχηρῶν συνθημάτων τῆς στρατευμένης, «ἐκμοντερνιστικῆς» προπαγάνδας.

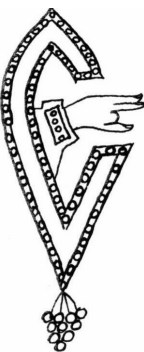
Θέλω νά καταθέσω μιὰ, ἐντελῶς προσωπική μου, ἐκτίμηση. Ἀπό τή μακρόχρονη παρακολούθηση τοῦ ἀθεϊστικοῦ κινήματος καί τήν προσεκτική μελέτη τῶν ἐνημερωτικῶν ἢ τῶν προπαγανδιστικῶν κειμένων του, νοιώθω, ἀποκρυσταλλωμένη μέσα μου, τήν πεποίθηση, ὅτι κανένα ἀπό τά μέλη του ἢ, τουλάχιστο, ἡ πλειονότητα τῶν μελῶν του, δέν ἔχει ἀποκοπεῖ ὀριστικά ἀπό τό ἐρώτημα καί ἀπό τήν ἀναζήτηση τοῦ Θεοῦ. Μπορεῖ κανεῖς, μετὰ λόγου, νά ὑποστηρίξει, πῶς οἱ ἀμφισβητήσεις συνθέτουν διαφορετική, στερητική ἀποτύπωση τῆς ψυχικῆς ἀνάγκης γιά προσέγγιση καί γιά προσωπικό διάλογο μέ τό Θεό-Πατέρα.

Οταν κανεῖς ξεφυλλίζει καί μελετάει μέ προσοχή καί μέ ἐρευνητική διάθεση, ὅλο τό ἀρχαιοθετημένο ὕλικό τοῦ ἀθεϊστικοῦ λόγου, διαπιστώνει, πῶς ἀνύστακτος ὑποκινητής, ἄλλοτε συνεσκιασμένος καί ἄλλοτε αὐτόδηλος, εἶναι ἡ ὑπαρξιακή ἀγωνία. Πίσω ἀπό τόν καταιγισμό τῶν ἐπιχειρημάτων, διακρίνει τήν προσωπική ἀναζήτηση. Τό ἐρώτημα γιά τό ἀνεξερευνήτο μεγαλεῖο τοῦ κόσμου. Τή λαχτάρα γιά διαφώτιση τοῦ μυστηρίου τῆς ζωῆς καί τοῦ θανάτου. Ὁ διακινητής τῆς διαλεκτικῆς τῆς ἀθεΐας, ἐνῶ μιλάει καί ἐνῶ μάχεται, αὐτοαποκαλύπτεται, πῶς ἐνδιαφέρεται νά ὑπερβεῖ τά στενά καί σκοτεινά ὅρια τῆς ὑλιστικῆς φυλακῆς του καί νά προσεγγίσει, φωτισμένα καί ἀποσαφηνισμένα, τά κράσπεδα τοῦ θεϊκοῦ μεγαλείου.

Τήν ἄποψή μου αὐτή τήν ἐνιχύει καί τό γεγονός, ὅτι, παράλληλα, στήν κλασσική διαλεκτική τοῦ ἐπιθετικοῦ ἀθεϊσμοῦ καί στά ἐπίκαιρα, ἐμπρηστικά δημοσιεύματά του, ἀνακαλύπτω, συχνά, εὐαίσθητοποιημένη ἐπεξεργασία τοῦ τρέχοντος ἐκκλησιαστικοῦ προβληματισμοῦ καί ἀντικειμενική, δίκαιη ἀποτίμηση καί ἐπιτίμηση τῶν παραλείψεων καί τῶν ἀνεπίτρεπτων ἐκτροπῶν τοῦ κολλεγίου τῶν ἡγετικῶν στελεχῶν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μας Σώματος. Διακριτικοί παρατηρητές, στό γήπεδο τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐξελίξεων καί, φορεῖς ἀδιαμφισβήτητης κοινωνικῆς ἀξιοπρέπειας (ἦν καί δηλωμένοι ἄθεοι), ἐπικεντρώνουν τήν προσοχή τῶν ἀναγνωστικῶν τους στά σημεῖα, στούς φορεῖς καί στίς πρακτικές τῆς νοσηρότη-

«Πέραν πεδίλων»

κτροχιασμένη καί ανέλεγκτη ἡ ἀρχιεπισκοπικὴ ἐπιπολαιότητα. Κατακρημνίζεται, «ὄλο-
ένα καὶ βαθύτερα στὴ χαοτική ἢ στὴ φαιδρὴ πρακτικὴ. Καὶ διευρύνει τὴν προβληματικὴ ἐπιφύλαξη τοῦ εὐρύτατου κοινωνικοῦ σώματος. Τὴν ψυχρὴ ἀνυποληψία. Καὶ τὴν αἰτιολο-

γημένη ἀπόρριψη. Δέν εἶναι οὔτε μιὰ, οὔτε δυὸ οἱ ἐμπνεύσεις καὶ οἱ πρωτοβουλίες τοῦ κ. Χριστόδουλου, πού σοκάρουν ἐξ αἰτίας τῆς κενότητας τοῦ νοήματος ἢ, ἀντίστροφα, ἐξ αἰτίας τῆς ὑπερφόρτωσής τους μέ ἐπικίνδυνη γόμωση ἰδοτέλειας.

Σέ τοῦτο τό δημοσίευσμά μου, θά ἐμφανίσω καὶ θά θέσω στὴ νηφάλια κρίση τῶν ἀναγνωστῶν μου δυό, σχε-

τικά πρόσφατες, ἀνούσιες ἐκκλησιαστικά (γιά νά μὴν πῶ ἀνόητες), παρεμβάσεις τοῦ ἐκτροχιασμένου Ἀρχιεπισκόπου Χριστόδουλου στὴν κοσμικὴ ἐπικαιρότητα. Εἶμαι βέβαιος, πῶς, μέ τὴν πρώτη ἀνάγνωση, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀποδέκτες τοῦ μικροῦ τούτου «Δελτίου» θά σπεύσουν νά χαρακτηρίσουν τὰ περιστατικά φαιδρά ὡς γελοῖα. Καὶ θά ἀπαξιώσουν νά γραδάρουν τὴν ποιότητα τῆς ἐμπνευσης καὶ τό βάρος τοῦ ἥθους. Προσωπικά, ὡστόσο, πιστεῶ, πῶς, μολονότι φαιδρά καὶ γελοῖα, πρέπει νά φωτιστοῦν καὶ νά μελετηθοῦν. Γιατί συμπληρώνουν τό πορτραῖτο τῆς ἐπικίνδυνα καθυστερημένης ἐφηβείας του, πού ἐκτρέπεται, συνεχῶς, σέ ἀγοραίους σχεδιασμούς τηλεοπτικῆς ἀναβάθμισης. Καί,

τας. Καὶ γίνονται πρόξενoi ἀφύπνισης τῶν ναρκωμένων συνειδήσεων καὶ ἐπανεντροχιασμοῦ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἄρματος στὴν Ἀποστολικὴ καὶ Πατερικὴ Παράδοση.

Εκτιμώντας καὶ τὴν ὑπαρξιακὴ ἀγωνία τῶν ἄθεων ἀδελφῶν μου, ἀλλὰ καὶ τὴ θετικὴ εἰσφορὰ κριτικῆς στὴν τράπεζα τῶν ἐκκλησιαστικῶν μας προβληματισμῶν, τολμῶ νά ἀντιπροσφέρω κριτικὴ ἀγάπης σιὸ κίνημα καὶ στὴν ἐπιχειρηματολογία τοῦ σύγχρονου ἀθεϊσμοῦ. Καὶ κρατῶ μέσα μου τὴν ἐλπίδα, ὅτι θά γίνει ἀποδεκτὴ ἢ, κατὰ τό δυνατόν, ἀμερόληπτη κριτικὴ μου. Ὅτι θά ἐκτιμηθεῖ ὡς συμβολὴ σιὸν ἀνοιχτό διάλογο μεταξύ συνοδοιπόρων καὶ συναγωνιστῶν, πού συμβιώνουν καὶ συμπάσχουν γιά τὴν ἀλήθεια καὶ γιά τὴν ὑπαρξιακὴ καταξίωση.

γιατί, παράλληλα, σηματοδοτούν, με εύκρινεια, την αλλοτρίωση και την πα-
ρακμή της σημερινής, τυφλής, κουφής
καί μουγκής εκκλησιαστικής διοίκησης,
στό σύνολό της, πού δέ διακρίνει, δέν
άντιδρά καί δέ φρενάρει τούς έπιπό-
λαιους σχεδιασμούς καί την παράφρο-
νη, έκκοσμιευμένη κούρσα.

Έκδηλωση πρώτη.

Στή σελίδα της έφημερίδας «Έλεύθε-
ρος Τύπος» της 3ης Νοεμβρίου 2006,
πού παρουσιάζει όλη την κοσμική κί-
νηση των Άθηνων, διαβάσαμε, τουτο
τό παράδοξο. Ότι όργανώθηκε «Γκα-
λά» σέ ξενοδοχείο της Κηφισιάς καί
έπίδειξη μόδας, μέ τίς εύλογίες καί υπό
τήν αίγίδα του Άρχιεπισκόπου Χριστό-
δουλου.

Μεταφέρω άκέραιο τό δημοσίευμα,
μέ μόνη παράλειψη την άναπαραγω-
γή των φωτογραφιών, πού τό συνο-
δεύουν.

«ΓΚΑΛΑ

Έπίδειξη μόδας για έρό σκοπό

‘Η μόδα καί ή όμορφιά στό πλευρό
της φιλανθρωπίας για άλλη μιά φορά
καί μάλιστα μέ τίς εύλογίες του Άρ-
χιεπισκόπου! Τό γκαλά στό ξενοδοχείο
“Πεντελικόν” ήταν υπό την αίγίδα του
κ. Χριστόδουλου, μιά καί διοργανώθη-
κε για την οικονομική στήριξη του Κέν-
τρου Άποκατάστασης Δυσπροσάρμο-
στων Άτόμων “Η Δάμαρις”. Η Ρούλα
Βαλίνου, πρόεδρος της Παναθηναϊκής
Όργάνωσης Γυναικών Άγ. Στεφάνου,
φρόντισε νά γεμίσει ή αίθουσα μέ κό-
σμο καί νά ζεστάνει τίς ψυχές των παι-
διών της “Δαμάρεως” μέ έλπίδα καί
αίσιοδοξία. Οί οίκοι Guy Laroche, “Αν-

θης, Καφενούδη, Άναγνωστοπούλου,
συμμετείχαν στην έντυπωσιακή επί-
δειξη πού παρουσίασε ή ήθοποιός Νίνα
Λοτσάρη».

Έπειδή οί άναγνώστες μου θά διε-
ρωτηθούν, ποιό είναι αυτό τό «Κέντρο
Άποκατάστασης Δυσπροσάρμοστων
Άτόμων “Η Δάμαρις”», θεωρώ ύποχρέ-
ωσή μου νά προτάξω ένα σύντομο
ένημερωτικό σχόλιο. Τό ίδρυμα αυτό
τό έγκατέστησε ό Άρχιεπίσκοπος Σε-
ραφείμ, σέ μονοκατοικία της περιοχής
της “Ανοιξης, πού προσφέρθηκε άπό
κάποιο φιλόανθρωπο εύεργέτη. Η δυ-
ναμικότητά του είναι μικρή. Μπορεί
νά φιλοξενήσει γύρω στά είκοσι παι-
διά. Σέ κάποιες φάσεις λειτουργεί μέ
συμπληρωμένο τόν άριθμό των τρο-
φίμων του. Σέ κάποιες άλλες περιό-
δους ύπολειτουργεί, γιατί ό άριθμός
των παιδιών, για διάφορους λόγους,
έλαττώνεται.

Γιά την άντιμετώπιση των δαπανών
λειτουργίας αυτού του λιλιπούτειου
ιδρύματος, ό σημερινός Άρχιεπίσκο-
πος Χριστόδουλος καί οί «περί αυτόν»
άσοφοι έγκέφαλοι, σοφίστηκαν την
όργάνωση αυτού του «Γκαλά», πού ξγι-
νε στό ξενοδοχείο «Πεντελικό».

Πέρα άπό τίς άλλες παραμέτρους
αυτού του έγχειρήματος, ό κοινός νοός
θά διερωτηθεί: Όλόκληρη ή Άρχιεπι-
σκοπή, μέ τόν πακτωλό των φυσιολο-
γικών έσόδων της καί μέ τίς άμύθητες
είσφορές, πού άποτελούν άσύστολη
άφαίμαξη των ένοριακών παγκαρίων,
δέν είναι σέ θέση νά θρέψει, νά ντύσει
καί νά ψυχαγωγήσει αυτές τίς είκοσι
ταλαιπωρημένες καί στερημένες παι-
δικές ύπάρξεις; Είναι άνάγκη νά έπι-
στρατευθεί ό πλούτος, ή διασκέδαση,
ή κοσμική προβολή, ή προκλητική μό-

δα, γιά νά έξασφαλιστεῖ τό λιτό πιάτο τοῦ φαγητοῦ τους καί τό καθαρό ρουχαλάκι τους;

Προσωπικά, μπαίνω στόν πειρασμό, νά ἱστορήσω καί νά σχολιάσω, μέ πικρή ὕφανση λόγου, τήν ὑποτιθέμενη εὐκαιρία ἀγάπης, πού ἐμπνεύστηκε καί εὐλόγησε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος.

Ἡ αἴθουσα τοῦ «Πεντελικοῦ» ὑπερπληρώθηκε ἀπό κόσμο, πού ἔσπευσε νά δηλώσει τήν παρουσία του καί τήν ὁμορφιά του(!!) καί νά ἀπολαύσει τό γιορταστικό πρόγραμμα καί τήν ἐπίδειξη τῆς μόδας. Ἡ ἀτμόσφαιρα ζεστή. Ἡ ἔξαρση σέ κρεσέντο. Ἡ ἀπόλαυση, ὀπτική, ἀκουστική καί γευστική, ἐξασφαλισμένη καί ὁμολογημένη. Οἱ καλεσμένες φιλάνθρωπες, δοκίμασαν τά ἡδύγευστα καί τά ἡδύποτα. Χάρηκαν τά ἡδύγλωσσα καί τά ἡδύμολπα. Παρακολούθησαν, μέ ἐνδιαφέρον, τή λάμψη τῆς πασαρέλας καί τά λικνίσματα τῶν μοντέλων. Ψυχαγωγήθηκαν. Γέλασαν. Χειροκρότησαν. Καί, ὅπως δῆποτε, θά βρῆκαν τόν τρόπο, νά ἀπευθύνουν, ὀφειλετικά, ἓνα λογίδριο ἀναγνώρισης καί τιμῆς στόν Ἀρχιεπίσκοπο Χριστόδουλο, πού εἶχε τήν ἐμπνευση νά δρομολογήσει αὐτή τήν εὐκαιρία καί τήν ἀρχιερατική εὐγένεια, νά τή βάλει ὑπό τήν αἰγίδα του.

Κάπου παράμερα οἱ μικροί τρόφιμοι τοῦ ἰδρύματος «Δάμαρις». Μέ τό θολό, ἀπλανές βλέμμα. Καί μέ τήν ἀνικανότητα κατανόησης τῆς σκηνοθετημένης φιλάνθρωπίας. Ἴσως, βλέποντας τίς φιλάνθρωπες κυρίες νά γελοῦν καί νά χειροκροτοῦν, νά ἔσκαζαν καί τά δικά τους χεῖλη κάποιο χαμόγελο. Καί ἴσως νά προσπαθοῦσαν νά ἀνταποκριθοῦν στήν «εὐγενική φιλάνθρωπία», μέ κά-

ποιο δικό τους κροτάλισμα. Αὐτό ὅλο.

Ὡστόσο, οἱ κυρίες, πού ὀργάνωσαν, μέ τήν ἐντολή καί τίς εὐλογίες τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χριστόδουλου, τό «Γκαλά» (σύμφωνα μέ τή δική μου, τολμηρή, φαντασία), τελειώνοντας, πλησίασαν τά ἐκστασιασμένα παιδιά καί τοὺς εἶπαν:

Καλά μας παιδιά, ἀπόψε ὅ,τι ἔγινε ἐδῶ, σέ τούτη τήν αἴθουσα, ἔγινε γιά σᾶς. Ἐμεῖς ὅλες, χαρήκαμε, γλεντήσαμε, παρακολουθήσαμε τίς νεανικές, ἀεράτες κινήσεις τῶν μοντέλων καί ἐντυπωσιαστήκαμε ἀπό τίς καινούργιες δημιουργίες τῆς μόδας, μόνο καί μόνο γιά σᾶς. Γιά νά σᾶς μυήσουμε καί σᾶς στήν κοσμική ζωή. Γιά νά σᾶς δώσουμε τήν εὐκαιρία νά χαρεῖτε καί νά γελάσετε. Καί γιά νά σᾶς δείξουμε τά ὠραῖα φορέματα, πού θά φορέσετε καί σεῖς, ἅμα μεγαλώσετε. Καί, νά σᾶς ποῦμε καί κάτι, πού δέν τό ξέρετε. Εἶδατε τίς κοπέλες, πού περπάτησαν πάνω στήν πασαρέλα. Κόντυναν, ὅσο περισσότερο μπορούσαν τίς φοῦστες τους. Καί αὐτό τό ἔκαναν μόνο γιά σᾶς. Γιά νά περισσέψει ὕφασμα, νά σᾶς ράψουμε μικρές φουστίτσες. Νά τίς φορέσετε καί νά τίς χαρεῖτε.

Καί, ἐπειδή ὅλα αὐτά ἔγιναν «ὑπό τήν αἰγίδα» καί μέ τήν εὐλογία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου μας Χριστόδουλου, ἔλατε νά ψάλουμε τή φήμη του καί νά τόν πολυχρονίσουμε...

Ἐκδήλωση δεύτερη.

Στό ὀργανωτικό πρόγραμμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί μέ τήν ἐμπνευση καί τήν ἐπιλογή τῶν προσώπων ἀπό τόν Ἀρχιεπίσκοπο Χριστόδουλο, ἔχει περιληφθεῖ καί μιά μή κερ-

δοσκοπική οργάνωση, ή «Άλληλεγγύη».

Στά επίσημα «Δίπτυχα της Έκκλησίας της Ελλάδος» διαβάζουμε:

«*Η Άλληλεγγύη ιδρύθη τῷ 2002 με πρωτοβουλία τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου. Εἶναι ἀστική μὴ κερδοσκοπική ἐταιρία, συγκροτηθεῖσα ἀπὸ α) τὸ Διορθόδοξο Κέντρον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί β) τὴν Ἱ. Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν. Συνέλευσις ἐταίρων α) ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Θερμοπυλῶν κ. Ἰωάννης ἐκ μέρους τοῦ Διορθόδοξου Κέντρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί β) ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Βελεστίνου κ. Δαμασκηνός*».

Αὐτὴ ἡ ἐκκλησιαστικὴ Ὁργάνωση, πού γέμισε τίς ἀνύστακτες συνειδήσεις μέ ἐρωτηματικά καί τίς σελίδες τοῦ ἡμερήσιου Τύπου μέ ἐπικριτικά σχόλια, ἀποφάσισε νὰ ἐκδώσει καί ἐβδομαδιαία ἐφημερίδα. Ὁχι, γιὰ νὰ καλλιεργήσει τὸ πνεῦμα τῆς «ἀλληλεγγύης». Ἀλλά, ὅπως προδίδεται ἀπὸ τὴν ὕλη της, γιὰ νὰ μαζέψει λεφτά.

Θὰ τὸ ἐπαναλάβω, γιὰ μιὰ ἀκόμα φορά. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, πού κατακυριεύει τὴν ἀστείρευτη πηγὴ τῶν παντοειδῶν ἐπιχορηγήσεων καί ἡ ἀμαρτωλὴ Μονὴ Πεντέλης, μέ τὴν ἐπικυριαρχία στοῦ μεγαλύτερο μέρος τοῦ βουνοῦ, δέ διαθέτουν πόρους, γιὰ νὰ ἐκπληρώσουν τὸ χρέος τῆς «ἀλληλεγγύης». Καί προσφεύγουν σὲ σχεδιασμούς καί σὲ πρακτικές, πού μόνο ἀλληλεγγύη δέν μυρίζουν.

Τὸ ἐβδομαδιαῖο φύλλο τῆς Ἀλληλεγγύης, πού φέρει τὸν τίτλο «Ἀλληλέγγυος πολίτης», εἶναι ἔντυπο ἀπογοητευτικὰ χαμηλῆς δημοσιογραφικῆς ποιότητος. Ἡ ὕλη του, φτηνὴ, πνευματικὰ

ἄχροη καί ἄοσμη, δέν κεντρίζει τὸ ἐνδιαφέρον ἑνὸς μέσης στάθμης ἀναγνώστη. Καί τὰ μηνύματά του, δέν ἔχουν καμμιὰ, ἀπολύτως, σχέση μέ τὴ διδασχὴ τῆς Ἐκκλησίας καί μέ τὴ σταθερὴ παράδοση τῆς, νὰ ἐμπνέει καί νὰ ὑποδαυλίζει τὴν ἀλληλεγγύη καί τὴν ἔμπρακτη ἀγάπη.

Ἐκεῖνο, πού τὴ διακρίνει, εἶναι τοῦτο: Κατ' ἀπομίμηση τῆς φορτικῆς ἐμπορευματοποιημένης δημοσιογραφίας, γεμίζει ἀτέλειωτες σελίδες μέ ὁλοσέλιδες διαφημίσεις, διαφόρων τύπων καί διαφόρων συμφερόντων. Καί, ὅπως εἶναι καθιερωμένο στὴ δημοσιογραφικὴ ἀγορά, ἀπὸ τίς καταχωρίσεις αὐτῶν τῶν διαφημίσεων, εἰσπράττει «ξεγυρισμένα ποσά. Πόσα; Κανείς δέν ξέρει; Ποῦ πηγαίνουν αὐτές οἱ εἰσπράξεις; Κανείς δέν τὸ μαθαίνει. Ἰσαμε σήμερα δέ δημοσιεύτηκε κάποιος ἰσολογισμός. Καί δέν ἐνημερώθηκε ὁ Ὁρθόδοξος ἐκκληνικός λαός, σὲ ποιά ἔργα ἢ σὲ ποιά βαλάντια διοχετεύτηκε τὸ ἀντίτιμο τῶν διαφημίσεων.

Πέρα, ὅμως, ἀπ' αὐτό, ἔχω καί κάτι ἄλλο, ἐξόχως ἐρεθιστικὸ καί ἐξοργιστικὸ, νὰ παρουσιάσω στοὺς ἀναγνώστες μου.

Κατὰ τοὺς δυὸ τελευταίους μῆνες τοῦ 2006, ἡ ἐκκλησιαστικὴ(!!!) αὐτὴ ἐφημερίδα, διαφήμιζε ἀπανωτά, πῶς μποροῦν οἱ ἀναγνώστες της νὰ πλουτίσουν, ἀγοράζοντας ἓνα λαχνὸ τοῦ Καζίνο τοῦ Ρίο καί κερδίζοντας μετοχές ἀξίας 50.000 Εὐρώ.

Μέ ὁλοσέλιδη, ἐντυπωσιακὴ σύνθεση, μέ πηχυαῖα γράμματα, ἡ διαφήμιση καλοῦσε τοὺς ἀναγνώστες τῆς ἐκκλησιαστικῆς φυλλάδας νὰ μὴ χάσουν τὴν εὐκαιρία. Νὰ τὴν ἐκμεταλλευτοῦν καί νὰ σπεύσουν νὰ ἀναδειχθοῦν μεγαλο-

ΤΟ CASINO RIO σας κάνει
μεγαλομέτοχους!

μεγάλη κλήρωση

50.000 ευρώ

σε μετοχές, για να κερδίζετε πάντα!

26
ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ
2006

στις 24:00

Προμηθευθείτε
τους λαχνούς σας,
με την είσοδό σας
στο CASINO RIO
ΑΠΟ ΤΟΝ
ΟΚΤΩΒΡΙΟ

Εδώ γίνεται ταξινάκι!!!

ΤΗΛΕΦΩΝΟ ΚΡΑΤΗΣΕΩΝ: 2610 993997

μέτοχοι τῆς ἑταιρίας τοῦ καζίνο.

Ἡ διαφήμιση αὐτὴ ἐκφράζει τραγικότητα. Ὁ Χριστόδουλος καὶ οἱ συνεργάτες του δὲ δίστασαν, προκειμένου νά φορτίσουν «ἔτι μᾶλλον» τὸ ὑπερφορτωμένο budget τους, νά τολμήσουν νά ρίξουν στὴν αἰχμαλωσίᾳ τῶν τυχηρῶν παιχνιδίων λίγους ἢ καὶ πολλούς ἀπὸ κείνους, πού, μέ τὴν ἀγνόητα τῶν ἐλαττηρίων τους καὶ μέ τὴν ἀφελότητα τοῦ αὐθορμητισμοῦ τους, θά ἀποφασίσουν νά πιάσουν στό χέρι τὸ προπαγανδιστικὸ καὶ διαφημιστικὸ ἔντυπο τοῦ Χριστόδουλου καὶ νά τὸ ξεφυλλίσουν. Ἄν κάποιοι νέοι ἄνθρωποι, ἄνεργοι ἢ βυθισμένοι στό ὄνειρο τῆς μεγάλης ζωῆς, ἠλεκτριστοῦν, ὅταν νοιώσουν νά ἀνοίγεται μπροστά τους ἡ εὐκαιρία τῆς κερδοσκοπίας καὶ τρέξουν νά ἀγοράσουν τὸν πρῶτο λαχνὸ ἢ καὶ τὸ δεῦτερο καὶ τὸν τρίτο καὶ καταντήσουν θύματα τῆς μαγείας τοῦ τζόγου, ποίος θά φορτωθεῖ τὴν εὐθύνη; Μόνο οἱ ἴδιοι; Μόνο οἱ οἰκογένειές τους; Ἡ καὶ τὸ πλέγμα τῆς διαφθορᾶς, πού ἔχει ἐγκατασταθεῖ «ἐν τόπῳ ἁγίῳ» καί, μέ τίς προκλητικὲς διαφημίσεις του σπρώχνει τίς ἀνώριμες συνειδήσεις στὸν καιάδα τῆς καταστροφῆς;

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος, σέ παλιότερη ἐποχὴ, εἶχε καλέσει τούς

νέους ἄνθρώπους νά πᾶνε κοντά του, ἔτσι, ὅπως εἶναι. Μέ τὰ σπασμένα φτερά τῶν ἐλπίδων. Μέ τὰ τσαλακωμένα ὄνειρα. Μέ τίς ἀνεκπλήρωτες προσδοκίες. Τούς ὑποσχέθηκε, ὅτι, κοντά του, θά βροῦν τὴν πατρικὴ θαλπωρὴ καὶ τὴν ὑπεύθυνη χειραγωγία.

Δὲ συμπλήρωσε, ὅμως καὶ τὸ δεῦτερο σκέλος. Δέν τοὺς ἀποκάλυψε, ὅτι, πλησιάζοντάς τον, θά βυθομετρήσουν τὴ δική του ἀνεπάρκεια. Τὴν ἔλλειψη θεολογικοῦ καὶ ἐκκλησιαστικοῦ ἥθους. Τὸ ἀρρωστημένο, κοσμικὸ του φρόνημα. Τὴν παθιασμένη λαχτάρα του γιὰ ἐπίδειξη καὶ γιὰ προβολὴ στὶς ὁθόνες τῆς τηλεοπτικῆς γκλαμουριᾶς. Δέν τοὺς ἐξομολογήθηκε, ὅτι, ὅταν τὸν πλησιάσουν καὶ τὸν ἀναστραφοῦν, θά συναντήσουν τὸ κλίμα καὶ τὴ ρότα τοῦ χώρου, πού τὸν μπούχτισαν καὶ πού, κατακουρασμένοι καὶ προβληματισμένοι, ἀποφάσισαν νά τὸν ἐγκαταλείψουν.

Ὁ Χριστόδουλος, μέ τίς δυὸ αὐτές πρωτοβουλίες του, δρασκελίσε «πέραν πεδίων».

Καὶ βρέθηκε στό ἐπίκεντρο τῆς ἀρρωστημένης κοσμικότητας.

Ὅσοι νοήμονες καὶ φρόνιμοι, φυλαχτῆτε.

Ο ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΡΙΔΟΣ
ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

«Τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου, ὧν τινες ἀστοχίσαντες ἐξεστράπησαν εἰς ματαιολογίαν, θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μῦτε ἂ λέγουσι μῦτε περὶ τίνων διαβεβαίουνται».

(Ἀ' Πρὸς Τιμόθεον, α' 5-7)

ΑΝΑΠΑΝΤΗΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Τὸν περασμένο Νοέμβριο συμπληρώθηκαν ὀκτώ χρόνια ἀπὸ τότε ποὺ ξεκίνησε ἡ δεκαπενθήμερη περιοδική μας ἐκδοση, ἡ «ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ». Περιορισμένο τὸ περιεχόμενό της στὶς λίγες σελίδες της, ἀλλὰ δυνατὴ, ἐλεύθερη καὶ ὑπεύθυνη ἡ πληροφόρησή της. Μεταφέρει μὲ βαθὺ πόνο καὶ θλίψη πολλὴ τὶς ἀγωνίες καὶ τοὺς προβληματισμοὺς τοῦ πιστοῦ ποιμνίου, τὸ ὅποιο τόσα πολλὰ καὶ τραγικὰ βλέπει νὰ διαδραματίζονται «ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν» στὸν ἐκκλησιαστικό μας χώρο, προσδοκώντας μὲ ὑπομονή καὶ ἀγωνία τὴν ποθομένη εὐδρομία τῶν ἐκκλησιαστικῶν μας πραγμάτων.

Ἡ μικρὴ αὐτὴ περιοδικὴ ἐκδοση θὰ συνεχίσει καὶ στὸ μέλλον, ὅσο τὸ ἐπιτρέπει ὁ Θεός, νὰ μεταφέρει στὸ πλήρωμα, μακριὰ ἀπὸ ἐμπάθειες καὶ ἐπικριτικὲς διαθέσεις, τὴν ἀλήθεια καὶ μόνη αὐτὴ, μὲ ὑπεύθυνη ἐνημέρωση καὶ νὰ διατυπώνει, ἐκεῖ ποὺ ἐπιβάλλεται, τὸν ἀντιρρητικό της λόγο, ὄχι ἐπὶ τοῦ ἀσφαλοῦς, ἀλλὰ μὲ κόστος καὶ θυσίες, πειθόμενη στὴν εὐαγγελικὴ ἐντολὴ «Εἰπέ τῇ Ἐκκλησίᾳ». Καὶ εἶναι ἐπὶκαιρο ἐδῶ νὰ ἐπαναλάβουμε τὴ μελαγχολικὴ διαπίστωση σοβαροῦ ἐκκλησιαστικοῦ παράγοντα, ποὺ ἐπισήμανε, μὲ περίσκεψη πολλή, ὅτι «Πολλὰ λέγονται καὶ πολλὰ γράφονται, ἀλλὰ ἀ-

παντήσεις δὲ δίδονται ἀπὸ ἐκείνους, ποὺ ὀφείλουν νὰ τὶς δίδουν».

Ἴδου ὀρισμένες χαρακτηριστικὲς ἀναφορές:

1. Τὸν περασμένο Ὀκτώβριο συνήλθε σὲ τακτικὴ ἐτήσια σύνοδο τὸ σῶμα τῆς Ἱεραρχίας. Πτωχὸ καὶ ἀνούσιο τὸ ἀποτέλεσμα τῶν συνεδριῶν καὶ τῶν συζητήσεων, μὲ δεσπόζον, ὅπως πάντα, γεγονὸς αὐτὸ τῶν ἐκλογῶν νέων Μητροπολιτῶν καὶ τὶς μέλλουσες νὰ ἀκολουθήσουν τελετὲς καὶ δεξιώσεις. Θὰ σταθοῦμε ὁμως σὲ κάποια παράμετρο τῶν συνοδικῶν συζητήσεων καὶ εἰδικὰ σὲ ὅσα ἀνέφερε ὁ Μητροπολίτης Θηβῶν, συνυποψήφιος κατὰ τὸ παρελθὸν στὶς ἀρχιεπισκοπικὲς ἐκλογὲς καὶ «πρωτοκλασάτο» στέλεχος τῆς Ἱεραρχίας, γιὰ νὰ χρησιμοποιήσουμε φράση τοῦ συρμοῦ τῆς ἐποχῆς. Ὁ ἐν λόγω Ἱεράρχης ἔκανε βαρύτερες ἀναφορὲς καὶ προχώρησε σὲ σοβαρὲς διαπιστώσεις, τὶς ὁποῖες μεταφέρουμε αὐτούσιες, ὅπως αὐτὲς καταγράφηκαν στὸν ἡμερήσιο καὶ τὸν ἐκκλησιαστικὸ τύπο. Συγκεκριμένα ἡ καθημερινὴ ἐφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» στὰ φύλλα τῆς 11ης καὶ 15ης Ὀκτωβρίου παρέθετε, ἐντὸς εἰσαγωγικῶν, τὶς παρακάτω φράσεις τοῦ Δεσπότη: «Ὅταν ἀλλοιώνεται τὸ πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας ἡ σιωπὴ δὲν συγχωρεῖται. Τότε (ὁ Συνοδικός) διαμαρτύρεται καὶ

διαχωρίζει τη θέση του. Αυτό το νόημα έχει και ἡ ἀποχώρησή μου ἀπὸ τὴ σημερινή συνεδρία. Εἶναι τραγικὸ νὰ διαπιστώνει κανεὶς Ἱεράρχες νὰ ξεπουλᾶνε τὴν ἐλευθερία τους γιὰ ἓνα κομμάτι ψωμί... Ἡ εὐθύνη τῶν Ἱεραρχῶν εἶναι τεράστια καὶ ἡ δική σας (ἀπευθυνόμενος στὸν Ἀρχιεπίσκοπο) ἰδιαίτερος μεγάλη, γιατί δὲν θελήσατε νὰ βοηθήσετε τὴν Ἱεραρχία νὰ ξεπεράσει αὐτὴ τὴν παθογένεια. Ἀλλὰ ἀντιθέτως μέρα μὲ τὴ μέρα βυθιζόμαστε στὴ λάσπη καὶ τὸ βουρκο».

Ὁ ἴδιος Μητροπολίτης σὲ συνέντευξή του στὴν ἑφημερίδα «ΕΘΝΟΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ», στίς 22 τοῦ ἴδιου μήνα, προσέθετε καὶ τούτη τὴ βαρεῖα διαπίστωση: «Εἶναι αἰσθητὴ ἡ δαιμονικὴ προσπάθεια, πὺ καταβάλλεται, τὸ «Σῶμα Χριστοῦ» νὰ γίνεῖ παρέες. Παρέες πὺ μὲ τὴ σύμπραξη μὲ τὶς ἐξουσίες τοῦ κόσμου τούτου, μποροῦν νὰ ἀποτελοῦν παράκεντρο ἐξουσίας μὲ ἰσχυρὸ λόγο στὰ ἐκκλησιαστικὰ δρώμενα...». Οὔτε ὅμως ὁ παραπάνω Ἱεράρχης φέρεται ὅτι κατέθεσε συγκεκριμένα στοιχεῖα, οὔτε καὶ τὸ σῶμα τῆς Ἱεραρχίας, ὅπως ὀφείλε καὶ ὅπως ἐπιβάλλονταν, ζήτησε ἀπὸ τὸ Μητροπολίτη νὰ συγκεκριμενοποιήσει τὶς ἀναφορές του. Καὶ οἱ σοβαρὲς αὐτὲς διαπιστώσεις ἔμειναν καὶ μένουν «καὶ νῦν καὶ ἀεὶ» ἀναπάντητες καὶ ἀνερεύνητες.

2. Ἡ ἴδια ἑφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» στὸ φύλλο τῆς 11ης Ὀκτωβρίου, ἀναφερόμενη στὴν πραγματοποιηθεῖσα, πρώτη μετὰ διετία, συνάντηση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου μὲ τὸν Πρωθυπουργὸ καὶ ἐστιάζοντας τὶς ἀναφορὲς τῆς στὸ περιβόητο θέμα «τῶν

ταυτοτήτων» ἔγραφε κατὰ λέξη: «Γιὰ πρώτη φορὰ (ὁ Ἀρχιεπίσκοπος) δὲν ἔθεσε οὔτε ἔμμεσα θέμα ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευματος στίς ταυτότητες, ἀφοῦ, ὅπως εἶπε, «τὸ θρησκευμα διαγράφηκε ἀπὸ τὶς ταυτότητες βάσει τῶν ἀρχῶν τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων»...». Ἡ μὴ ἀναγραφὴ λοιπὸν τοῦ θρησκευματος συνδέεται τώρα μὲ τὶς ἀρχὲς «τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων», κατὰ τὶς φερόμενες ὡς δηλώσεις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἐνώπιον τῆς Ἱεραρχίας. Τότε πρὸς τί ὁ μεγάλος ξεσηκωμὸς κατὰ τὸ παρελθὸν μὲ τὶς λαοσυνοδείες καὶ τὰ λάβαρα τῆς ἐπανάστασης; Καὶ στὸ ποίμνιο, πὺ συνάχθηκε σ' αὐτὲς τὶς ἐκδηλώσεις μὲ ἀγνὲς καὶ ἄδολες διαθέσεις καὶ τώρα αἰσθάνεται προδομένο καὶ ἐγκαταλειμμένο, τί θὰ ποῦμε; Ἀναμένεται καὶ ἐδῶ ἡ ὀφειλόμενη ἀπάντηση.

3. Κατὰ τὸ παρελθὸν σὲ βάρος Μητροπολίτη εἶχε ἐκδοθεῖ παραπεμπτικὸ βούλευμα γιὰ βαρύτερες ποινικὲς παραβάσεις σὲ βαθμὸ κακουργήματος (ὑπεξαίρεση χρημάτων καὶ ὑπεξαγωγή ἐγγράφων). Γιὰ μία ἐπὶ μέρους πτυχὴ, ἀπὸ τὶς πολλὲς τοῦ ὅλου προβλήματος, ὁ ἴδιος Ἱεράρχης εἶχε καταδικασθεῖ σὲ ποινὴ φυλακίσεως δώδεκα (12) μηνῶν γιὰ συναφὴ σοβαρὰ πλημμελήματα. Ὁ Δεσπότης αὐτὸς δὲν εἶχε καμμιὰ ἐκκλησιαστικὴ συνέπεια γιὰ τὶς πράξεις του, καίτοι τὰ γεγονότα αὐτὰ κάλυψαν μακρότατο διάστημα, πὺ ἔγγιζε ἢ ἴσως νὰ ξεπερνοῦσε τὴν πενταετία. Τουναντίον μάλιστα, κατὰ τὴν ἐξέλιξη τῶν ποινικῶν τοῦ υποθέσεων, ἡ Σύνοδος, μὲ πρωτοβουλία καὶ πρόταση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, μὲ ἀπόφασή της ἐξέφρασε τὴν «ἠθικὴ στήριξη» στὸ

Μητροπολίτη για τη δικαστική του περιπέτεια. Μειοψηφία = 1. Παράδοξα φαινόμενα, που μένουν και αυτά χωρίς απάντηση.

4. Στο κορύφωμα των εκκλησιαστικών εξελίξεων τους πρώτους μήνες του 2005, Μητροπολίτης του αρχιεπισκοπικού περιβάλλοντος υπέβαλε την παραίτησή του, με το αιτιολογικό αφενός ότι είχε κάνει κακή εισήγηση στο Μακαριώτατο για την προώθηση σε επιτελική θέση όχι κατάλληλου κληρικού και αφετέρου προς διευκόλυνση του Μακαριωτάτου, για το όχι καλό κλίμα που σκοπίμως είχε δημιουργηθεί σε βάρος του. Ίσχυνη και αδύναμη ή αιτιολογία. Ο Αρχιεπίσκοπος ο ίδιος εγνώριζε πολύ καλά το Μητροπολίτη. Ήταν για πολλά χρόνια άμεσος συνεργάτης του. Έπρεπε λοιπόν σ' αυτή την περίπτωση να εκτιμήσει τη μεγάλη ευαισθησία του συνεργάτη του, να μη δεχθεί την παραίτηση και μάλιστα να τον επαινέσει για την υπερβολική ευθιξία του. Δεν έκανε όμως αυτό. Δέχθηκε την παραίτηση, εισηγήθηκε στη Σύνοδο την αποδοχή της και προχώρησε στη διαδικασία πληρώσεως της κενωθείσης με την παραίτηση Μητροπόλεως. Πρωτοβουλίες και ενέργειες, που περιμένουν και αυτές τις απαντήσεις τους.

5. Και θα κλείσουμε με το κεφάλαιο (βλ. «πυροτέχνημα») της περιβόητης «κάθαρσης», ή όποια, μετά τις δακρύβρεχτες συγγνώμες του Μακαριωτάτου προς το πλήρωμα, μετά τις δηλώσεις του για «φιλήδονους» και «φιλοχρήματους» κληρικούς και για «θερμκήπια άθλιότητων», κατέληξε «μετ' έμποδίων» στην απομάκρυνση ενός

Μητροπολίτη με την εφαρμογή όχι της επιβαλλόμενης διαδικασίας των Εκκλησιαστικών Δικαστηρίων, αλλά με συνοπτικές διαδικασίες αμφίβολης συνταγματικότητας. Και τούτο έγινε μετά από μακροχρόνιες διεργασίες και παλινδρομήσεις και τότε μόνο όταν τὰ πράγματα, μετά το δημοσιογραφικό «τσουνάμι», είχαν καταλήξει πλέον σε αδιέξοδο.

ΕΠΙΜΕΤΡΟ. Στην εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» της 15.10.2006 αναφέρεται και τούτο: Σε παρατήρηση του Αρχιεπισκόπου (στη Σύνοδο της Ιεραρχίας) ότι οι Αρχιερείς πρέπει να προσέχουν, ποιούς έχουν δίπλα τους, μέλος της Ιεραρχίας απάντησε «Γιατί, έσείς προσέχετε; Όλο το τσουνάμι προήλθε από το περιβάλλον σας». Το καταγράφουμε αυτούσιο χωρίς κριτικές και σχόλια, όπως ακριβώς αυτό καταχωρίζεται στο παραπάνω δημοσίευμα. Και αναμένει το ποίμνιο και σ' αυτό, όπως και σε όλα τα άλλα, να δοθούν επαρκείς απαντήσεις «από εκείνους που οφείλουν να τις δίδουν».

Σύν.

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Δεκαπενθήμερο Δελτίο

Εκκλησιαστικής Ένημέρωσης

Κωδικός 2360

Ίδιοκτήτης

ο Μητροπολίτης

Αττικής και Μεγαρίδος

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Διεύθυνση

19011 Αυλών Αττικής

Τυπογραφείο Κωνσταντίνου Σανιδά

Ιωαννίνων 6, Μοσχάτο

ISSN 1790-482X

Τό φῶς τό ἀληθινό

Πολλοί ὑψηλόβαθμοι ρασοφόροι διεκδικοῦν τό δικαίωμα νά ἐκφέρουν ἀξιωματικό λόγο γιά ὅ,τι συμβαίνει στόν κόσμο. Πάσχουν ἀπό σύνδρομο προβολῆς ὡς δῆθεν παράγοντες στόν τόπο τους καί πρωταγωνιστές στή διεθνή σκηνή. Καί δέν θά ὑπῆρχε πρόβλημα, ἂν δέν συνέδεαν τίς φιλοδοξίες τους αὐτές μέ τό ἀξιωμα τους. Ἄν δέν μιλοῦσαν ἐξ ὀνόματος, τάχα, τῆς Ἐκκλησίας. Τί εἶδους Ἐκκλησία, ὅμως, ἐκπροσωποῦν; Εἶναι ὁ λόγος τους, λόγος ἐκκλησιαστικός;

Τί εἶναι, ἀλήθεια, ἡ Ἐκκλησία; Ὀντολογικά, εἶναι κοινωνία προσευχῆς. Εἶναι ἡ βιωμένη ἐμπειρία λαοῦ, πού περιβάλλει τό νοερό θυσιαστήριο ἀναζητώντας τό Θεό καί ἐντρυφώντας στίς θεῖες ἀποκαλύψεις Του. Στήν πρώτη Ἐκκλησία οἱ πιστοί «ἦσαν προσκαρτεροῦντες (ἐπίμονα προσηλωμένοι) τῇ διδασκῇ τῶν ἀποστόλων καί τῇ κοινωνίᾳ (στούς μεταξύ τους δεσμούς ἀγάπης) καί τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου (στή θεία Εὐχαριστία) καί ταῖς προσευχαῖς» (Πραξ. β' 42). Σήμερα, οἱ πιστοί ἀναπέμπουν κάθε πρωΐ τήν ἱκεσία: «Κύριε, τόν νοῦν μου φώτισον, καί τήν καρδίαν καί τά χεῖλη μου ἀνοίξον, εἰς τό ὑμνεῖν Σε, Ἀγία Τριάς: ἅ-

γιος, ἅγιος, ἅγιος εἶ ὁ Θεός...» (Προοιμιακή Προσευχή). Ἡ δέ Ἐκκλησία τῶν «πρωτοτόκων» στόν οὐρανό ἐντρυφᾷ μέ ἄφατη ἀγαλλίαση τή συνεχή λατρεία τοῦ Θεοῦ. Μεγαλειώδης ἡ περιγραφή τῆς Ἀποκαλύψεως (δ' 8-11): «(Οἱ ἄγγελοι) ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσι ἡμέρας καί νυκτός λέγοντες: ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος ὁ Θεός ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν καί ὁ ὢν καί ὁ ἐρχόμενος...». (Ὅταν οἱ ἄγγελοι ὀλοκληρῶνουν τή δοξολογία τους, οἱ σεσωσμένοι πιστοί πέφτουν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ καί καταθέτουν ἐκεῖ τούς «στεφάνους» τους, τά ἔργα δηλ. τῆς εὐσεβείας τους ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς ἔργα δικά Του), λέγοντες: «ἅξιος εἶ, ὁ Κύριος καί Θεός ἡμῶν, λαβεῖν τήν δόξαν καί τήν τιμήν καί τήν δύναμιν, ὅτι σύ ἔκτισας τά πάντα...». Ἡ γνήσια λατρεία τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ εἶναι μοναδική. Πέρα ἀπό κάθε συγκρητισμό ἢ χρησιμοθηρία. Ὑπάρχουν λατρεῖες, μέ πολιτισμικά καί κοινωνικά ἐπιτεύγματα ἀξιόλογα, σέ μονήρεις θεότητες, ἰδεατές, ἀπρόσωπες καί ἀπρόσιτες. Ὅμως, ὁ Θεός, τόν Ὅποιο λατρεύει ἡ Ἐκκλησία, εἶναι ὁ Ἅγιος Τριαδικός Θεός, ὅπως Τόν ἀποκάλυψε ὁ Θεός Λόγος, πού σαρκώθηκε. Θεός

ἀσύλληπτος καὶ ἀπερίγραφτος στήν οὐσία Του, πού, ἐν τούτοις, ὡς Πρόσωπο συγκεκριμένο, «*σάρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν*» (Ἰωάν. α' 14) καὶ ἔδωσε τή δυνατότητα σέ κάθε ἄνθρωπο νά ἔλθει σέ προσωπική σχέση μαζί Του.

Λατρεία Θεοῦ σημαίνει ἀνταπόκριση ἐλευθέρη, (ὄχι μετά ἀπό ἠθικό ἢ ὑλικό ἐξαναγκασμό), τοῦ πλάσματος στήν κίνηση ἀγάπης τοῦ Δημιουργοῦ πρὸς αὐτό. Ἡ Θεός διεκδικεῖ τό πλάσμα Του ὡς «*Θεός ζηλωτής* (ζηλότυπος)» καὶ ὡς πατέρας στοργικός τό παρακαλεῖ: «*Δός μοι, υἱέ, σὴν καρδίαν*». Καὶ ἐξηγεῖται ἔτσι ἡ ἀκατανόητη, γιὰ τόν ἀνενδεή καὶ ὑπερτέλειο Θεό, ἔγνοια, (καὶ ἔγνοια τῶν Ἀγίων Του), μήπως βλασφημεῖται τό ἅγιο Ὄνομά Του. Λέει ὁ ἱερός Χρυσόστομος: «*Τοσαύτην πρόνοιαν ὁ Θεός ποιεῖται καὶ οἱ ἅγιοι* (τόση φροντίδα καταβάλλουν ὁ Θεός καὶ οἱ ἅγιοι τοῦ μή βλασφημεῖσθαι τό ὄνομα αὐτοῦ, οὐχ ὡς τοῦ Θεοῦ δεομένου τῆς δόξης τῆς παρ' ἡμῶν (ὄχι ὅτι ἔχει ἀνάγκη ὁ Θεός ἀπό τῆ δικῆς μας γνώμης), ἀνενδεής γάρ ἐστὶ καὶ τέλειος, ἀλλ' ὡς πολλῆς ἀπό τοῦ πράγματος τοῖς ἀνθρώποις γενομένης τῆς βλάβης (πολύ βλάπτονται οἱ ἄνθρωποι ἀπό τῆ βλασφημίας τοῦ Θεοῦ). *Ὅταν γάρ πρὸς αὐτούς διαβληθῇ τό τοῦ Θεοῦ ὄνομα καὶ ἡ δόξα, οὐδέν αὐτούς ὠφελεῖ* (διότι ὅταν στρεβλωθεῖ ἡ γνώμη, πού ἔχουν γι' Αὐτόν, δέν μποροῦν νά ὠφεληθοῦν)» (PG 47, 469). Ἀπορρίπτουν τήν υἰοθεσία τοῦ Θεοῦ. Μένουν ἐκτός νυμφῶνος.

Ὁ Θεός κάνει τήν πρώτη κίνηση καὶ περιμένει νά μιλήσει ἡ ἀνθρώπινη

ἐλευθερία. Ἄν ὁ ἄνθρωπος πεῖ ναι, λαμβάνει πείρα τῶν ἀφάτων θείων ἐνεργειῶν σέ ὅλο τό εἶναι του. Πλημμυρίζει ἀπό ἀνείπωτη μυστική χαρά υἰοθεσίας: «*Ὅτι δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέ-στειλεν ὁ Θεός τό Πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν κρᾶζον, ἀββᾶ ὁ πατήρ* (Πατέρα!..)» (Γαλ. δ' 6). Αὕτῃ ἡ συγκλονιστική κραυγή τοῦ Πνεύματος στήν καρδιά τῶν πιστῶν βγαίνει πρὸς τά ἔξω ὡς θεία λατρεία.

Πολλοί κάνουν σημαία τους διλήμματα, ὅπως: τί εἶναι ἡ Ἐκκλησία, ἀναχωρητισμός ἢ κοινωνικός ἀκτιβισμός; προσευχή ἢ ἔργα ἀγάπης; ἐσωτερική καλλιέργεια ἢ ἱεραποστολή; προσωπική καθαρότητα ἢ ἀγώνας γιὰ τήν καθαρότητα τῆς κοινότητος; Ἐρωτήματα ἔωλα. Ἡ Ἐκκλησία δέν πραγματώνεται μόνο στήν ἀτομική λατρευτική περισυλλογή κάποιων ἐκλεκτῶν ψυχῶν, ἢ στίς λατρευτικές συνάξεις τῆς κοινότητος. Ὀλόκληρη ἡ ζωὴ τοῦ πιστοῦ γίνεται δοξολογία, χωρίς νά στραγγαλίζεται ἡ προσωπικότητά του σέ προκρούστεια καλούπια. Σέ ὅποια μορφή ζωῆς καὶ ἂν καταλήξει ὁ ἄνθρωπος, μπορεῖ νά γίνῃ πηγὴ δοξολογίας πρὸς τό Θεό. «*Οὕτω λαμψάτω τό φῶς ὑμῶν ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τά καλά ἔργα καὶ δοξάσωσι τόν πατέρα ὑμῶν τόν ἐν τοῖς οὐρανοῖς*» (Ματθ. ε' 16). Τεκμήρια δέ γνησιότητος, γιὰ κάθε μορφή ζωῆς κατὰ Χριστόν, εἶναι: α) ἡ λαχτάρα γιὰ τό πρόσωπο τοῦ Κυρίου, καὶ β) ὁ πόνος γιὰ τήν εἰκόνα Του, τόν ἄνθρωπο. Χωρίς αὐτά τά δύο, καὶ οἱ ἀσκητικοὶ ἄθλοι, καὶ οἱ ἱεραποστολικοὶ-κοινωνικοὶ ἀγῶνες εἶναι

κίβδηλοι.

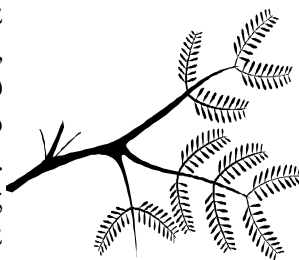
Ὁ μακαριστός π. Χρυσόστομος Πα-
πασαραντόπουλος, πρῶτος σύγχρο-
νος ἱεραπόστολος, πού σέ γεροντική
ἡλικία ξεκίνησε νά κηρύξει τό Εὐαγ-
γέλιο σέ χώρες τῆς μαύρης Ἀφρικῆς,
χρειαζόταν, ὅπου πήγαινε, ἄδειες πα-
ραμονῆς. Ὑπόθεση καθόλου εὐκόλη.
Γράφει σ' ἓνα του ἡμερολόγιο ἐξομο-
λογητικά (παραθέτω ἀπό μνήμης):
«Εἶμαι ἐξουθενωμένος. Ἀνεβοκατέ-
βηκα σκάλες, χτύπησα πόρτες σέ ὑ-
πουργεῖα, προξενεῖα, δημόσιες ὑπηρε-
σίες, ἀστυνομικά τμήματα,... ἀναζη-
τῶντας Ἑσένα, Κύριε Ἰησοῦ μου!» Ἀπ'
τὴν ἄλλη πλευρά, ἓνας ἀσκητής, σχε-
δόν σύγχρονός μας, ὁ Σιλουανός ὁ
Ἀθωνίτης, «πλήρης Πνεύματος Χρι-
στοῦ, συνέπασχε μεθ' ὅλων... Ἔζη τόν
πόνον τοῦ λαοῦ εἰς ὅλον τόν κόσμον,
καί ἡ προσευχή του δέν εἶχε τέλος.
Προσηύχετο "εὐχή μεγάλη" ὑπέρ ὅ-
λου τοῦ κόσμου. Ἐλησμόνει τόν ἑαυ-
τόν του. Διά νά ἔχουν εἰρήνην καί νά
σωθοῦν, ἐπόθει νά χύσῃ τό αἷμα του,
καί ὄντως τό ἔχεεν εἰς προσευχάς.
"Νά προσεύχεσαι διά τοὺς ἀνθρώπους
σημαίνει νά χύνης αἷμα", ἔλεγεν ὁ
Γέρων» (Ἀρχιμ. Σωφρονίου, «Ὁ Γέρων
Σιλουανός τοῦ Ἀθῶ», Ἐκδ. «Ὁρθ.
Κυψέλη», σελ. 62).

Αὐτὴ εἶναι ἡ Ἐκκλησία. Ἐξαίσιο
ὄραμα μιᾶς ἀγίας παρεμ-
βολῆς, πού λατρεῖ γνήσια
τό Θεό. Πεδίο μυστικῆς,
συναντήσεως τοῦ Πλάστου
μέ τό λογικό, ἐλεύθερο
πλάσμα Του, τόν ἄνθρωπο.
Σήμερα, ὅμως, ἡ εἰκόνα τῆς
Ἐκκλησίας, ἔχει τραγικά
εὐτελισθεῖ. Ἡ σύγχυση

θριαμβεύει. Πολλοί «πιστοί», κατά
βάθος ρηχοί, δέν θέλουν νά ἀναζητή-
σουν τὴν ἀλήθεια ἀπό φόβο γιὰ τό
ἄγνωστο, πού φαντάζει ἀπειλητικό,
ὅταν ἔχεις νά κάνεις μέ τὰ «θεῖα».
Βολεύονται σέ ψευδαισθήσεις ἀνέ-
ξοδες «θείων», ᾄθην, ἐμπειριῶν. Ἄλ-
λοι, οἱ «ἐχθροί» τῆς Ἐκκλησίας, ἂν
δέν ἀδιαφορήσουν, τὴν διαβάλλουν
σάν κατάλοιπο, τάχα, ἐποχῶν ζόφους.
Ἀνθρώποι μέ ἥθος κοσμικό, ἐντός ἢ
ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας, τὴν χρησι-
μοποιοῦν σάν ἀρένα συγκρούσεων
ἐξουσιῶν καί συμφερόντων, πεδίο ρα-
διουργιῶν μέ στόχους γεωπολιτικούς,
βάθρο ἐθνοφυλετικῆς ὑπεροψίας. Ἡ
Ἐκκλησία στενάζει κάτω ἀπό ζυγὸ
τυχάρπαστων ἐξουσιαστών, πού τὴν
χρησιμοποιοῦν σὰ χρυσοφόρο ἐκθε-
τήριο κειμηλίων καί γραφικῶν τελε-
τουργιῶν, ἢ σάν ἄσυλο ἀπαραβίαστο
αὐθαρεσιῶν καί ἀθλιοτήτων, πού
διαφθείρουν ἄτομα καί κοινωνίες. Τί
λόγο μπορεῖ σήμερα νά ἐκφέρει πρὸς
τόν κόσμο μιὰ τέτοια Ἐκκλησία καί
οἱ ἐκπρόσωποί Της;

Κάποιοι, ὁ Θεός ξέρει πόσοι, πο-
νοῦν καί στενάζουν γιὰ ὅλα αὐτά.
Χωρίς νά μποροῦν νά ἀλλάξουν τὴ
ζοφώδη κατάσταση, ζοῦν μέ τὴν ἀ-
παντοχὴ κρίζοντας ἐκ βαθέων:

-«Ἐλα, φανερώσου, καταύγασέ
μας τό φῶς τό ἀληθινὸ τῆς
Ἀγίας Ἐκκλησίας, πού
χτίστηκε ἀπὸ τόν Χριστό
πάνω στό Σταυρό καί τρέ-
φεται μέ τό ὕδωρ καί τό
αἷμα τῆς νυγείσης πλευρᾶς
Του».

Ἡ γκάφα μου...

Τί νά σᾶς πῶ. Τήν ἔπαθα τή ζημιά. Πηγα νά κάνω πλάκα καί λούστηκα τήν ἀσυμμάζευτη εἰρωνεία καί τό καυτό κατηγορητήριο. Σά νά ἤμουνα ἐγώ ὁ δράστης ἢ σά νά ἦταν οἱ ξεφτυλισμένοι ρασοφόροι ἀδέλφια μου ἢ ἀνίψια μου.

Τίς προάλλες, πού λέτε, εἶχαμε στήν Ἐκκλησία μας μνημόσυνο. Καί ἦρθε δεσπότης. Ἦταν ἀπ' αὐτούς, πού γυροβολάνε στίς κηδεῖες καί στά μνημόσυνα. Κηδειάδες, ὅπως τούς λένε, ἢ μνημοσυνάδες. Ἐγώ δέν τόν ἤξερα τόν ἄνθρωπο, ποίος ἦταν. Μήτε καί ρώτησα νά μάθω τό ὄνομά του καί τή γενιά του. Στίς Ἐκκλησιές μας μνημόσυνα κάνουμε κάθε Κυριακή. Καί οἱ δεσποτάδες παρελαύνουν, ὁ ἓνας πίσω ἀπό τόν ἄλλο. Ἐμεῖς, οἱ νεωκόροι, μήτε πᾶμε νά τούς φιλήσουμε τό χέρι, μήτε καί ρωτᾶμε νά μάθουμε τό ὄνομά τους καί τά χούγια τους.

Ξαφνικά μπήκε στό Ναό ὁ κύριος Τάσος, ὁ βιομήχανος. Στητός καί ἐρευνητικός, μέ τήν «καλημέρα», μοῦ ἔκανε καί τήν ἐρώτηση:

- Ποίος εἶναι αὐτός;

- Δέν τόν γνωρίζω κυρ-Τάσο μου. Οὔτε ὁ πρῶτος εἶναι, οὔτε ὁ δεύτερος, πού μᾶς τιμοῦν μέ τήν παρουσία τους.

- Εἶσαι τόσο βέβαιος, πώς σέ τιμᾷ; Μήπως, ἀντί γιά τιμή, ἀτιμᾷ καί τό Ναό μας καί μᾶς τούς ἰδίους;

- Τί κουβέντα εἶναι αὐτή; Δεσπότης εἶναι. Πῶς νά ἀτιμᾷ καί τήν Ἐκκλησία καί τόν κόσμο;

- Μμ... ἔκανε ὁ Χριστιανός. Ἐσύ ποῦ ζεῖς; Δέν ἔχεις πάρει χαμπάρι, πώς ὑπάρχουν δεσποτάδες μέ «κουσούρια»; Μέ ξεφτυλισμένο καί ξεπουλημένο τόν ἀντρισμό τους; Δέν ἄκουσες πώς ὑπάρχουν οἱ γνωστές φιγουρες, πού φορᾶνε τά ράσα καί κρύβουν, ὑποκριτικά, τήν καταισχύνη;

- Τά ξέρω καί τά παραξέρω. Δέν περπατάω μέ δεμένα τά μάτια καί βουλωμένα τά αὐτιά. Καί γιά νά ξέρεις, ἔσεῖς μαζεύετε τίς πληροφορίες ἀπό τά ξεφτίδια τῶν τηλεοράσεων. Ἐμεῖς, ὀλμερίς, ἀκοῦμε τούς παπάδες μας νά ζωγραφίζουν τούς ἀνώτερους, ἄλλοτε μέ παρδαλά χρώματα καί πετυχημένες, σόκιν, ἀφιερώσεις καί ἄλλοτε νά σκάνε, σάν τά πυροδοτημένα γκαζάκια καί νά στέλνουν τούς «τοιούτους» εἰς τό πῦρ τό ἐξώτερο.

Ὁ κυρ-Τάσος ξαναγύρισε τήν κουβέντα του ἐκεῖ πού ἤθελε.

- Ἐγώ σέ ρώτησα τί περίπτωση εἶναι τοῦτος, ὁ σημερινός ἐπισκέπτης τοῦ Ναοῦ μας. Εἶναι «παρδαλός», πού τούς λέει ὁ Καλλίνικος; Ἡ «κουσούρι», πού τούς ὀνοματίζει ὁ Χριστόδουλος;

- Σοῦ εἶπα, πώς δέν ξέρω. Ἀλλά καί τί σέ νοιάζει; Πές πώς εἶναι «τοιούτος». Οὔτε ὁ πρῶτος εἶναι, οὔτε ὁ δεύτερος. Ἀλλωστε, ἄκουσες τί εἶπε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος! Ἐνας δεσπότης ἄς εἶναι ὅ,τι εἶναι. Δέν ἔχει κανέναν τό δικαίωμα νά μπαίνει στά προσωπικά του. Τό «κουσούρι» του εἶναι κομμάτι τῆς ιδιωτικῆς του ζωῆς. Εἶναι-πῶς τό λένε οἱ μοντέρνοι;- «προσωπικά δεδομένα». Ὑπόθεση δική του καί ὄχι δική μας.

Σᾶς βεβαιώνω, ὅτι αὐτά, τά τελευταῖα, τά εἶπα, μόνο καί μόνο γιά νά πειράξω τόν κυρ-Τάσο. Εἶναι ἐνο-

ρίτης μας, πιστός και τακτικός στίς Ἀκολουθίες. Καί ἔχω τό θάρρος νά τοῦ μιλάω μέ ἀνοιχτή καρδιά καί μέ λυτή τή γλώσσα. Ὅμως, αὐτό, πού ἔγινε, μήτε τό περίμενα, μήτε κατάφερα νά τό συμμαζέψω. Ὁ κύρ-Τάσος, ὁ ἐνορίτης μέ τήν καλωσυνάτη θωριά, ἄλλαξε διάθεση καί χρώμα. Ἐγινε ὀρμητικός καί ἐπιθετικός. Μέ τράβηξε, ἀπό τό μανίκι, ἔξω ἀπό τήν Ἐκκλησία, μπροστά στήν κλειστή πόρτα τοῦ ἱερατικοῦ γραφείου καί, σά νά ἤμουν αἰσχρολογητής, ἐγώ-ὁ φτωχός καί ἀγράμματος νεοκόρος-ὑπεύθυνος γιά τήν ἀμνήστευση τῶν «κουσουριῶν» καί γιά τήν ἀπαίτηση νά μὴν τοὺς ἐνοχλεῖ κανένας στίς βρώμικες προτιμήσεις τους, μέ ἔλουσε μέ τό χεῖμαρρο τῆς ἀγανάκτησής του καί μέ τόν καταιγισμό τῶν πικρῶν του λόγων.

-Μά δέν ἔχει Θεό πάνω του αὐτός ὁ Χριστόδουλος καί ὅλοι ἐκεῖνοι, πού τόν σιγοντάρουν; Δέ ζοῦν μέσα στήν Ἐκκλησία; Δέν ξέρουν, ὅτι οἱ Ἐπισκοποὶ εἶναι πρόσωπα δημόσια, «πολλοὶ ἐπάνω ὁρους κειμένη», πού ὅλοι τοὺς θεωροῦν δασκάλους τῆς ἠθικῆς καί ὑποδείγματα βίου; Τί παρδαλές κουβέντες εἶναι αὐτές; Πῶς εἶναι δυνατό, τά πάθη τῆς ἀτιμίας, πού καλλιεργοῦν οἱ στιγματισμένοι, νά ἀποτελοῦν μυστικά τοῦ προσωπικοῦ τους βίου καί νά μὴ μπαίνουν κάτω ἀπό τό φακό τῆς ἔρευνας καί τῆς θετικῆς ἢ τῆς ἀρνητικῆς ἀποτίμησής τους; Μπορεῖ ἓνας δεσπότης νά εἶναι «κουσούρι» καί ὁ κόσμος νά σκύβει νά τοῦ φιλάει τό χέρι καί νά δέχεται τήν «εὐλογία» του; Εὐλογία θά εἶναι αὐτή ἢ κατάρρα; Μεταφορά τῆς θείας Χάριτος ἢ λούσιμο μέ τό βουῖρκο;

Εἶπε πολλά. Πάρα πολλά. Ὅσα εἶχε μέσα του. Ἐγώ ἔστεκα, μαζεμένος, καί τόν ἄκουγα. Ὅπως, στά παλιά τά χρόνια ἔστεκα μπροστά στό δάσκαλο καί εἰσέπραττα τήν τιμωρία μου.

Κάποτε φάνηκε νά ξεφουσκώνει. Εἶχε βγάλει ἀπό τήν ψυχὴ του τόν καημό. Ἦταν ἄνθρωπος, πού ἀγαποῦσε τήν Ἐκκλησία καί σεβόταν τοὺς λειτουργοὺς Τῆς. Καί αὐτό τό γύρισμα, πού ἔκανε ὁ Χριστόδουλος, τό προσκλητήριο τῶν «κουσουριασμένων» στό πλάϊ του, τοῦ εἶχε καταπληγιάσει τήν καρδιά. Γι' αὐτό καί ξέσπασε.

Ὅταν τέλειωσε, στάθηκε γιά λίγο ἀμίλητος. Βρῆκε τήν ἡρεμία του καί τό ὕφος του. Μέ κύτταξε, γιά κάμποσες στιγμές μέ στοργικό βλέμμα πατέρα. Μέ χτύπησε ἀπαλά στὸν ὦμο. Καί μοῦ εἶπε:

-Τώρα, τί φταῖς ἐσύ, γιά ὅλα αὐτά; Γιατί ξεχνῶν τό φαρμάκι μου πάνω σου; Ἐσύ εἶσαι ὁ ὑπὲρ τῆς τοῦ Θεοῦ καί τῆς Ἐκκλησίας. Ἐσύ καθαρίζεις τό Ναό, πού ἄλλοι τόν βρωμίζουν, ὅχι μέ τά ποδάρια τους, ἀλλά μέ τήν παρυσία τους καί μέ τίς πομπές τους. Ἀλλά, νά, ἔφτεξες καί σύ. Μόλις μπήκα στήν Ἐκκλησία, μέ κούρδισες. Μοῦ εἶπες, πῶς τά «κουσούρια» εἶναι «προσωπικά δεδομένα» καί τά ἀμνηστένει ὁ Χριστόδουλος. Μιά τέτοια κουβέντα, οὔτε πού νά τήν ψιθυρίσεις ἄλλη φορά. Γιατί καί μόνο αὐτό, ἀποτελεῖ ἁμαρτία.

Κατέβασα τό βλέμμα καί δέ μίλησα. Εἶχε δίκιο. Οὔτε γιά ἄστειο, τά «κουσούρια» δέν ἐπιτρέπεται νά χαρκτηριστοῦν «προσωπικά δεδομένα».